Wat kunnen collectieven met een groeps-CSC?

Mogelijkheden en open vragen
voor energiecoöperaties
en energiehubs

Kennisdocument van Energie Samen
20-11-2026

Inhoud

1. Aanleiding 2
2. Waarom is er belangstelling voor de groeps-CSC? 2
3. Wat kun je met een groeps-CSC? 3
3.1 Samen het netgebruik aanpassen 3
3.2 Netruimte vrijmaken en extra transportvermogen krijgen 4
4. Welke rol speelt een GTO daarbij? 4
4.1 Bestaande afspraken over vaste uren 6
5. Wat betekent dit voor energiegemeenschappen en energiehubs? 6
6. Beperkingen en verdere ontwikkelingen 7
6.1 Wat vertelt het openbare voorbeeldcontract? 7
6.2 Wat bepaalt of de route in de praktijk werkt? 7

1. Aanleiding

Energiecoöperaties en energiehubs die hun netgebruik gezamenlijk willen sturen, kunnen daarvoor een groepscapaciteitssturingscontract (groeps-CSC) verkennen. In de voortgangsrapportage over de verbeterplannen van de ACM melden enkele netbeheerders dat zij al groepscontracten hebben afgesloten hebben. De ACM rapporteert die onder de gezamenlijke categorie *GroepsCBC/CSC*. Uit die cijfers blijkt niet om welke contractvormen het precies gaat[1]. Ook is nog niet voor alle groepen duidelijk welke aansluitingen gezamenlijk kunnen deelnemen en onder welke voorwaarden netbeheerders een groeps-CSC afsluiten.

Met dit kennisdocument wil Energie Samen de groeps-CSC onder de aandacht brengen en het gesprek over de toepassing ervan stimuleren. We leggen uit wat collectieven met gezamenlijke sturing kunnen bereiken en wat dit betekent voor hun bestaande transportafspraken. Daarbij vergelijken we de groeps-CSC met de groepstransportovereenkomst (GTO). Wanneer volstaat gezamenlijke sturing en wanneer is het aantrekkelijk om ook transportvermogen onderling te delen? De openstaande vragen vormen een vertrekpunt voor het gesprek tussen energiecollectieven en netbeheerders.

2. Waarom is er belangstelling voor de groeps-CSC?

Voor collectieven kan het aantrekkelijk zijn om gezamenlijk flexibiliteit te leveren en de bestaande individuele transportafspraken te behouden. Niet alle deelnemers hoeven bijvoorbeeld op hetzelfde moment hun netgebruik te kunnen aanpassen. Als hun mogelijkheden elkaar aanvullen, kan de groep een prestatie leveren die voor afzonderlijke deelnemers moeilijker haalbaar is. Daar kan een vergoeding tegenover staan.

De vraag wat gezamenlijke sturing kan opleveren, speelde al bij de ontwikkeling van de GTO. Deze overeenkomst is ontwikkeld om bedrijven met eigen aansluitingen gezamenlijk transportvermogen te laten contracteren en verdelen. Tegelijkertijd kwam de vraag op hoeveel netontlasting ook mogelijk is met gezamenlijke capaciteitsbeperking. In het openbare GTO-voorstel uit 2024 erkennen netbeheerders dat een groeps-CBC en een GTO in sommige situaties hetzelfde technische effect kunnen hebben[2]. Voor de deelnemers kan de uitkomst echter verschillen. Twee groepen kunnen hun gezamenlijke piek evenveel verlagen, terwijl een bedrijf in de ene groep meer vermogen mag gebruiken dan in de andere.

---

[1] ACM, Voortgangsdashboard, bestuurlijke afspraken en verbeterplannen netbeheerders, categorie *GroepsCBC/CSC*.
[2] Netbeheer Nederland, Codewijzigingsvoorstel groepstransportovereenkomst, oktober 2024, onderdeel *Samenhang met bestaande transportrechten en collectieve producten*.

Een belangrijk verschil is wie het aanbod doet. Bij een GTO biedt de netbeheerder de groep een gezamenlijk transportrecht aan, waarvoor de groep nettarief betaalt. Als aan de voorwaarden is voldaan, moet de netbeheerder dit product leveren. Bij een groeps-CSC is het andersom: de groep biedt de netbeheerder een dienst aan en ontvangt daarvoor een vergoeding.

Dit verschil verklaart ook waarom de voorwaarden uiteenlopen. De netbeheerder koopt alleen flexibiliteit in op locaties waar sprake is van congestie en waar de sturing het knelpunt daadwerkelijk verlicht. Omdat alle netgebruikers meebetalen aan de vergoeding, moet de netbeheerder de kosten bovendien als doelmatig kunnen verantwoorden.

Ook de risicodeling verschilt. Bij een groeps-CSC ligt het risico dat de afgesproken prestatie niet wordt geleverd bij de groep. Bij een GTO ligt het risico vooral bij de netbeheerder. Die moet inschatten in hoeverre deelnemers het net gelijktijdig gebruiken, terwijl de groep de verdeling binnen de groep regelt.

3. Wat kun je met een groeps-CSC?

3.1 Samen het netgebruik aanpassen

De regels voor capaciteitssturing staan in artikel 9.1 en bijlage 6 van de Systeemcode elektriciteit 2026. Een aangeslotene of een groep kan met de netbeheerder afspreken hoeveel vermogen zij gedurende bepaalde perioden minimaal of maximaal afneemt of invoedt. Zo kan een groep toezeggen dat haar gezamenlijke afname tijdens drukke uren onder een bepaalde grens blijft. Binnen de contractvoorwaarden kan de groep de benodigde sturing verdelen over de deelnemers die op dat moment kunnen bijdragen.

Het groepscapaciteitsbeperkingscontract (groeps-CBC) is de eerdere contractvorm voor gezamenlijke beperking. Daarbij draait het om minder elektriciteit afnemen of invoeden. De CSC biedt meer mogelijkheden. Hiermee kan een groep ook afspreken om op bepaalde momenten juist méér elektriciteit af te nemen of in te voeden, als dat helpt om het net te ontlasten. De afspraken over tijdvakken, vergoedingen en de manier waarop de prestatie wordt vastgesteld, worden vastgelegd in de overeenkomst[3].

Een praktijkvoorbeeld van een groeps-CBC is Boekelermeer Haven. Volgens de projectbeschrijving werken bedrijven daar met een collectieve batterij die bij congestie kan bijspringen. Duurt de congestie langer, dan vallen de bedrijven terug op hun individueel gegarandeerde vermogen[4]. Dit

[3] ACM, Systeemcode elektriciteit 2026, artikel 9.1 en bijlage 6. RVO, Flexibele contractvormen bij netcongestie, onderdelen over groeps-CBC en groeps-CSC.
[4] Kennisplatform Energiehubs, Case Boekelermeer: energiehub als motor voor stedelijke transformatie, passage over de groeps-CBC en de collectieve batterij.

voorbeeld laat zien hoe gezamenlijke sturing kan samengaan met individuele transportafspraken en waarom de duur van de beschikbare flexibiliteit belangrijk is.

3.2 Netruimte vrijmaken en extra transportvermogen krijgen

Een groeps-CSC kan helpen om het elektriciteitsnet te ontlasten. Dat betekent echter niet dat deelnemers automatisch extra transportvermogen krijgen. Daarvoor is een afzonderlijke toekenning nodig[5].

Stel dat een bedrijf 500 kW extra transportvermogen nodig heeft en andere deelnemers tijdens drukke uren gezamenlijk 500 kW kunnen terugregelen. De netbeheerder moet dan beoordelen of deze sturing op de juiste plek effect heeft, lang genoeg beschikbaar is en voldoende zekerheid biedt om extra vermogen toe te kennen. Vervolgens moet worden bepaald wie volgens de geldende regels voor dat vermogen in aanmerking komt. De partijen die flexibiliteit leveren, hoeven dus niet dezelfde te zijn als de partij die extra vermogen nodig heeft.

Dat hangt samen met de aard van het contract. Met een groeps-CSC biedt de groep flexibiliteit aan de netbeheerder en ontvangt zij daarvoor een vergoeding. De groep krijgt daarmee niet automatisch extra transportvermogen voor haar eigen deelnemers.

4. Welke rol speelt een GTO daarbij?

Een GTO is geen voorwaarde voor gezamenlijke capaciteitssturing. Artikel 9.17 van de Systeemcode regelt dat een congestiebeheersdienstverlener (CSP) namens meerdere aansluitingen kan optreden en deze vooraf door de netbeheerder laat toetsen op geschiktheid. Zo kan een groep gezamenlijk flexibiliteit leveren, terwijl de deelnemers hun individuele transportovereenkomsten behouden.

Bij een GTO worden de individuele transportrechten van de deelnemende aansluitingen op grond van artikel 7.8 vervangen door één gezamenlijke transportovereenkomst. De fysieke aansluitingen en individuele aansluitovereenkomsten blijven bestaan. Deelnemers kunnen het gezamenlijke transportvermogen onderling verdelen. Op grond van artikel 7.9 kan de netbeheerder daarbij grenzen stellen per aansluiting, bijvoorbeeld om een kabel of transformator te beschermen.

	Zelfstandige groeps-CSC	GTO	GTO met aanvullende congestiesturing
Wat regelt de groep?	Een gezamenlijke sturingsprestatie	Eén gezamenlijk transportrecht.	Een gezamenlijk transportrecht en een aanvullende sturingsprestatie.

[5] ACM, Systeemcode elektriciteit 2026, artikel 7.15 over de beoordeling van transportaanvragen bij schaarste en bijlage 6 over afspraken voor capaciteitssturing.

	voor de netbeheerder.		
Welk vermogen kan een deelnemer gebruiken?	Het vermogen uit de eigen transportovereenkomst, binnen de sturingsafspraken.	Het vermogen dat de groep toedeelt, binnen de groepsgrens en eventuele grenzen per aansluiting.	Het toebedeelde vermogen, rekening houdend met de aanvullende sturingsafspraken.
Wat betekent dit financieel?	De groep ontvangt een vergoeding voor de afgesproken sturing.	Bepaalde nettariefcomponenten worden voor de groep berekend. Het effect op de netkosten hangt af van de situatie.	Gezamenlijke tariefberekening en een eventuele vergoeding voor aanvullende sturing.
Wie doet het aanbod?	De groep, aan de netbeheerder.	De netbeheerder, aan de groep.	Beide: de netbeheerder biedt transportrecht aan, de groep biedt een deel daarvan terug aan als flexibiliteit.

Bronnen bij de tabel[6]

Met een GTO kan het bedrijf uit het eerdere voorbeeld de benodigde 500 kW extra transportvermogen binnen de groep krijgen. Dat kan als er binnen de groep voldoende vermogen beschikbaar is, de groep dit aan het bedrijf toedeelt en de technische grenzen van de aansluiting het toelaten.

Een groep kan daarnaast met een CSC afspreken om op bepaalde momenten minder vermogen te gebruiken. Stel dat een groep volgens haar GTO maximaal 4 MW mag afnemen. Met een aanvullend CSC kan zij afspreken om tijdens drukke uren maximaal 3,5 MW af te nemen. Dit geeft de netbeheerder meer zekerheid over de belasting van het net. De groep kan hiervoor een vergoeding ontvangen.

Tijdens deze uren heeft de groep wel minder vermogen te verdelen. De deelnemers moeten daarom onderling afspreken wie het verbruik vermindert of welke installatie bijspringt. Hier wordt het verschil tussen beide contractvormen duidelijk: met de GTO krijgt de groep gezamenlijk transportvermogen aangeboden, terwijl zij met het aanvullende CSC een deel daarvan op drukke momenten als flexibiliteit beschikbaar stelt.

[6] ACM, Systeemcode elektriciteit 2026, artikelen 7.8 en 7.9 over de GTO en artikel 9.17 en bijlage 6 over gezamenlijke capaciteitssturing. ACM, Codebesluit groepstransportovereenkomst, paragrafen 3.14.1 over congestiemanagement en 3.17 over tarifering.

Bij Lage Weide hebben de energiecoöperatie en Stedin een GTO afgesloten. Daarnaast hebben zij een intentieovereenkomst getekend om te onderzoeken hoe de flexibiliteit van deelnemende bedrijven kan worden ingezet voor congestiemanagement[7].

4.1 Bestaande afspraken over vaste uren

Voor deelnemers is vooral belangrijk op welke momenten zij op transportvermogen kunnen rekenen. Bij een tijdsblokgebonden transportrecht, zoals Blokstroom, is extra vermogen beschikbaar tijdens vooraf afgesproken uren. Als een bedrijf toetreedt tot een GTO, is de vraag hoeveel tijdsblokgebonden vermogen de groep kan contracteren en welk deel daarvan voor het bedrijf beschikbaar blijft.

Bij het afsluiten van een GTO kan de groep een overgangsperiode van maximaal drie jaar afspreken. Binnen deze periode kan een deelnemer bij uittreding onder voorwaarden terugvallen op zijn eerdere gecontracteerde transportvermogen. Tijdens deelname zijn het gezamenlijke transportrecht en de interne verdeling bepalend[8].

5. Wat betekent dit voor energiegemeenschappen en energiehubs?

Voor energiegemeenschappen kan het interessant zijn om de flexibiliteit van kleine en grote aansluitingen te bundelen. Als deze aansluitingen gezamenlijk kunnen deelnemen, kan een collectief voldoende stuurbaar vermogen bijeenbrengen om een lokaal knelpunt op het elektriciteitsnet te verlichten. De netbeheerder moet daarbij wel kunnen vaststellen welk effect de gezamenlijke sturing heeft.

Onder de huidige regels kunnen kleinverbruikers niet rechtstreeks deelnemen aan een reguliere GTO. De ACM wijst daarbij op verschillen in de manier waarop kleinverbruikers transportvermogen krijgen, nettarieven betalen en worden gefactureerd. Een vergoeding voor gezamenlijke sturing zou in beginsel los kunnen staan van de individuele nettarieven[9].

[7] Provincie Utrecht, Energiehub Lage Weide tekent nieuwe groepstransportovereenkomst, 28 september 2026, passage over de intentieovereenkomst voor aanvullende congestiesturing.
[8] Enexis Netbeheer, Blokstroom. ACM, Codebesluit groepstransportovereenkomst, paragraaf 3.14.3 over tijdsblokgebonden transportrechten voor groepen. Systeemcode elektriciteit 2026, artikel 7.8, zevende lid, over de overgangsperiode bij uittreding.
[9] ACM, Codebesluit groepstransportovereenkomst, paragrafen 3.3.1 en 4.2.3 over kleinverbruikers en de GTO. Systeemcode elektriciteit 2026, bijlage 6 over afspraken over capaciteitssturing en vergoeding

Daarom is het interessant om te onderzoeken of kleine en grote aansluitingen gezamenlijk aan een groeps-CSC kunnen deelnemen en onder welke voorwaarden dat mogelijk is. Belangrijke vragen zijn hoe de netbeheerder de gezamenlijke prestatie kan contracteren, meten en vergoeden.

Ook in de uitvoering zijn er aandachtspunten. Voor de afrekening zijn kwartierwaarden uit de slimme meters van kleinverbruikers nodig. Daarvoor is hun toestemming vereist. Daarnaast moet duidelijk zijn hoe de bijsturing van een kleinverbruiker zich verhoudt tot diens energieleverancier en balanceringsverantwoordelijke partij. Wie draagt bijvoorbeeld de kosten van eventuele onbalans?

Een andere mogelijkheid is dat kleinverbruikers via een aggregator of CSP bijdragen aan de gezamenlijke prestatie, zonder zelf rechtstreeks deel te nemen aan een groepscontract.

6. Beperkingen en verdere ontwikkelingen

6.1 Wat vertelt het openbare voorbeeldcontract?

Partners in Energie heeft een voorbeeldcontract gepubliceerd voor de groeps-CBC, versie 1 van 3 oktober 2024. Dit laat zien hoe afspraken over gezamenlijke capaciteitsbeperking contractueel kunnen worden vastgelegd. Het bevat onder meer afspraken over de rol van de CSP, de vergoeding en wat er gebeurt als de groep haar verplichtingen niet nakomt. Daarmee biedt het inzicht in de afspraken die nodig kunnen zijn bij gezamenlijke sturing.

Het voorbeeldcontract is opgesteld voor de beperkingsvariant en verwijst naar de toenmalige Netcode Elektriciteit. De huidige Systeemcode biedt meer mogelijkheden voor capaciteitssturing, waaronder afspraken over een minimale afname of invoeding.

Op de openbare pagina met voorbeeldcontracten is voor de groepsvariant aleen het groeps-CBC-model beschikbaar. Een afzonderlijk model voor de groeps-CSC is daar niet gepubliceerd[10]. Collectieven kunnen uit het model van 2024 daarom niet afleiden welke voorwaarden netbeheerders stellen aan de bredere vormen van groepssturing of aan een combinatie met een GTO.

6.2 Wat bepaalt of de route in de praktijk werkt?

Of een groeps-CSC voor een collectief geschikt is, hangt af van verschillende factoren. Welke aansluitingen kunnen gezamenlijk deelnemen? Op welke locatie kan hun sturing het net ontlasten? En hoe meet en verrekent de netbeheerder de gezamenlijke prestatie?

[10] Partners in Energie, Voorbeeldcontracten en vergoedingen, geraadpleegd op 19 november 2026, en Groepscapaciteitsbeperkingscontract, versie 1, 3 oktober 2024, artikelen 2 tot en met 4 en artikel 6.

Ook moet duidelijk zijn wat de groep nog kan leveren als een installatie uitvalt of een deelnemer stopt. Voor een concreet project zijn daarom de productvoorwaarden van de betrokken netbeheerder bepalend. Daarnaast moet de netbeheerder op die locatie behoefte hebben aan flexibiliteit.

In november 2026 is de groeps-CSC nog onderdeel van de productontwikkeling (POM) bij de netbeheerders[11]. In het werkprogramma voor het vierde kwartaal noemt Netbeheer Nederland zowel de ontwikkeling van het contract als het bijbehorende beleid.

Via het i-GEN is marktpartijen gevraagd welke groepsdiensten volgens hen prioriteit moeten krijgen en voor welke typen aansluitingen[12]. Daarbij konden zij onder meer prioriteit geven aan groeps-CSC's voor grootverbruikers, kleinverbruikers of gemengde groepen. De reacties worden meegenomen bij het bepalen van de ontwikkelprioriteiten van de netbeheerders. Uit deze uitvraag blijkt nog niet welke varianten daadwerkelijk worden aangeboden.

Waar een netbeheerder een groeps-CSC mogelijk maakt, kunnen deelnemers gezamenlijk hun netgebruik sturen en tegelijkertijd hun individuele transportafspraken behouden. Willen zij ook transportvermogen onderling verdelen, dan kan een GTO uitkomst bieden. Voor groepen die beide willen, kan een combinatie van een GTO en een groeps-CSC interessant zijn.

Welke afspraken mogelijk zijn, hangt af van de voorwaarden van de betrokken netbeheerder. Bij een groeps-CSC is bovendien bepalend of de netbeheerder op die locatie flexibiliteit wil inkopen. De groep biedt flexibiliteit aan, maar de netbeheerder beslist of hij daarvan gebruiktmaakt.

[11] Het POM is het gezamenlijke programma waarin netbeheerders producten en bijbehorend beleid ontwikkelen om het elektriciteitsnet beter te benutten.
[12] Het i-GEN is een overleg waarin netbeheerders en marktpartijen voorstellen bespreken en input ophalen voor onder meer de ontwikkeling van congestiediensten.